
Uchwała Rady Ministrów o zagospodarowywaniu obiektów zabytkowych.

Ochrona Zabytków 14/1-2 (52-53), 126-127

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dnia 31 grudnia 1960 r. dyrektor Muzeum w Quebec w Kanadzie przekazał polskie zbiory narodowe tzw. „skarby wawelskie“ delegacji polskiej, w skład której wchodził prof. B. Marconi i prof. dr J. Szablowski; narodowe mienie kulturalne, zdeponowane w czasie ostatniej wojny w Kanadzie, zostało uprzednio w 1959 r. rewindykowane w części, która znajdowała się w Ottawie, a która zawierała polskie zabytki insygnialne (szczyrbiec), cenne rękopisy (kazania świętokrzyskie, modlitewnik Bony, rękopisy Chopina) i starodruki (biblia Gutenberga). Druga część rewindykowanych w br. zbiorów, które znajdowały się w Quebec, zawierała przede wszystkim kolekcję arrasów Zygmunta Augusta, tkaniny (chorągwie i dywany), wyroby złotnicze, militaria (broń i zbroje), rzędy końskie oraz zespół pamiątek historycznych po Janie III Sobieskim i odsieczy wiedeńskiej.

*Rewindykacja skar-
bów wawelskich z
Kanady*

Dnia 16 stycznia 1961 r. odzyskane zbiory zostały drogą morską przywiezione do kraju, a następnie przewiezione do Muzeum Narodowego w Warszawie, gdzie specjalna Komisja Konserwatorska, powołana przez Ministra Kultury i Sztuki T. Galińskiego w składzie: prof. B. Marconi, prof. dr M. Morelowski, prof. T. Kwiatkowski, doc. dr R. Kowalik, kons. R. Kozłowski i mgr W. Osieński — dokonała przeglądu zbiorów i wyboru obiektów do ekspozycji. — Dnia 25 stycznia br. nastąpiło otwarcie wystawy „skarbów wawelskich“ w Muzeum Narodowym w Warszawie, na której zgromadzono 64 spośród rewindykowanych obiektów, w tej liczbie 30 arrasów z kolekcji Zygmunta Augusta; po zamknięciu wystawy i przewiezieniu obiektów do Krakowa, nastąpiło dnia 20 marca br. otwarcie ekspozycji zbiorów na Wawelu.

Ważnemu wydarzeniu kulturalnemu, jakim niewątpliwie stała się rewindykacja „skarbów wawelskich“ z Kanady, poświęcone są w bieżącym zeszycie „Ochrony Zabytków“ artykuły B. Tretera i B. Marconiego.

Komisja Rządowa do zagospodarowania obiektów zabytkowych, działająca od 1959 r., postawiła sobie jako jedno z zadań sprawę zagospodarowania dotychczas nieużytkowanych zabytków, a to drogą zainteresowania ewentualnych użytkowników możliwościami przejmowania tych obiektów. Wynikiem przedsięwzięć Komisji w tym zakresie jest: Uchwała Rady Ministrów nr 418 z dnia 8 grudnia 1960 r. o zasadach wykorzystywania obiektów zabytkowych do celów użytkowych. Istotnym elementem Uchwały jest zapewnienie służbie konserwatorskiej dodatkowych kredytów w planie 1961—65 r. na prace konserwatorskie przy obiektach zabytkowych odbudowywanych lub remontowanych na koszt użytkownika. Te dodatkowe kredyty specjalne przeznaczone są na pokrycie wydatków, związanych z wykonaniem dokumentacji naukowo-konserwatorskiej, lub też wynikających z użycia specjalnych materiałów budowlanych i wyższych kosztów robocizny przy pracach konserwatorskich. Udział tych kredytów konserwatorskich — zgodnie z brzmieniem Uchwały nr 418 — może wynosić do 23% całego nakładu kosztów doprowadzenia obiektu do stanu pełnej używalności, a nawet w wypadkach szczególnej wartości zabytku granica ta może być przekroczona. Zarząd Muzeów i Ochrony Zabyt-

*Uchwała Rady Mini-
strów o zagospodaro-
wywaniu obiektów
zabytkowych*

ków rozpoczął w styczniu br. instruowanie terenowej służby konserwatorskiej w zakresie sposobów i form realizowania postanowień Uchwały.

Wstępne informacje o realizacji postanowień Uchwały, zebrane w pierwszym kwartale br., dowodzą celowości wydania Uchwały i słuszności wyboru jej formy prawno-ekonomicznej. Coraz więcej instytucji jest zainteresowanych w przejmowaniu obiektów z zapewnioną pomocą kredytów konserwatorskich przy ich odbudowie.

W bieżącym roku na terenie siedmiu tylko województw będzie można przekazać do remontu i odbudowy na koszt użytkownika z pomocą finansową ze strony konserwatorskiej około 25 nieużytkowanych obiektów zabytkowych. Wielokrotnie rozpoczęcie pertraktacji z Wojewódzkimi Konserwatorami Zabytków wychodziło z inicjatywy instytucji, którym znana była Uchwała Rady Ministrów; można przykładowo wymienić szereg najciekawszych obiektów, będących przedmiotem pertraktacji: pałace w Siciarach (woj. wrocławskie), w Bielawie (woj. wrocławskie), w Kurozwękach (woj. kieleckie), w Grabkach Dużych (woj. kieleckie), w Lipkowie (woj. olsztyńskie), w Rybokartach (woj. szczecińskie), ratusz w Nowym Warpnie (woj. szczecińskie), dawna fundacja Potockich w Braniewie (woj. olsztyńskie) i zamek w Węgorzewie (woj. olsztyńskie). Pertraktacje dotyczą przeznaczenia użytkowego tych i szeregu innych obiektów na szkoły, siedziby władz i różnych instytucji czy organizacji, ośrodki kulturalne i wypoczynkowe, mieszkania itd.

ZJAZDY, KONFERENCJE I POSIEDZENIA

Konferencja w sprawie konserwacji łodzi z X wieku

Dnia 17 stycznia 1961 r. odbyła się w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu konferencja w sprawie konserwacji łodzi drewnianej z X w., wydobytej w sierpniu ub. r. z dna jeziora Lednickiego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków mgr J. Łomnickiego i zespół pletwonurków PTTK. Zadaniem konferencji było omówienie i zatwierdzenie metod konserwacji zabytku, opracowanych przez zespół pracowników Muzeum Archeologicznego i Zakładu Technologii Drewna w Poznaniu. Omówiono pierwszy etap konserwacji zabytku, który polegał na zabezpieczeniu go przed działaniem mikroorganizmów, owadów i ewentualnością zagrzybienia. Drugi etap konserwacji, według przedstawionej propozycji, polegał na nasyceniu drewna roztworem alunu glinowo-potasowego; wprowadzenie tej substancji na miejsce wody, wypełniającej tkanki drewna, ma zapobiec zniekształceniom, pęknięciom i w rezultacie zniszczeniu łodzi, które groziłoby przy wyschnięciu drewna. Kilkuosetletnie przebywanie obiektu pod wodą w znacznym stopniu pozbawiło jego materiał właściwości normalnego drewna. Rozpoznanie obecnego stanu zabytku podyktowało konieczność przyspieszenia procesu konserwacji. W tym celu postanowiono przy nasyceniu drewna roztworem zastosować metodę elektropetryfikacji, wielokrotnie wypróbowaną przez prof. Cebertowicza, co zdaniem uczestników konferencji daje przy obecnym stanie badań maksimum gwarancji powodzenia. W konferencji udział wzięli: doc. dr B. Kostrzewski — przewodniczący, prof. dr R. Cebertowicz, prof. dr Perkitny, kierownik Zakładu Technologii Drewna w Poznaniu mgr inż. Tarociński i inni.

Komitet Organizacyjny Konferencji w sprawie konserwacji metalu

Dnia 8 marca 1961 r. odbyło się w Katedrze Chemii Stosowanej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu posiedzenie Komitetu Organizacyjnego Konferencji w sprawie konserwacji zabytków metalowych. Celem tej konferencji, która odbędzie się jesienią 1962 r., będzie podsumowanie i krytyczna ocena prac konserwatorskich nad zabytkami metalowymi oraz zainicjowanie długofalowych badań w tym zakresie w oparciu o możliwie szeroką platformę współpracy między poszczególnymi zainteresowanymi instytucjami. Na posiedzeniu Komitetu przedyskutowano proponowaną tematykę konferencji, zadanie wstępnej ankiety oraz założenia organizacyjne; w zebraniu udział wzięli: doc. dr K. Malinowski — Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego, oraz jego członkowie: prof. B. Marconi, prof. dr M. Kranz, prof. dr A. Lewandowski, prof. dr F. Tychowski, prof. dr W. Wójcik, dr St. Szymański, mgr J. Lehmann i mgr H. Kondziela.